

Jak byl pan Čistý vlastně nečistým a jak se pak stal opravdu čistým.

Lukáš 19,1-10

Už jste se někdy dostali do situace, ve které jste si dobře uvědomovali, že to, co děláte a jak žijete, není v pořádku, chtěli jste to změnit, ale nedokázali jste to? ... Ne, že byste to hodili za hlavu a nesnažili se, ale nějak to prostě nestačilo. Trápilo vás to, neustále znepokojovalo vaše svědomí. Věděli jste, že byste s tím měli něco dělat, ale ono to pořád nešlo. I když jste se o něco pokusili a cosi změnili, bylo to ve výsledku pořád příliš málo a ten základní problém přetrvával dál. ... Jestliže víte, o čem teď mluvím, tak vám jistě bude blízký ten Zacheův příběh, protože to je právě o něm.

Na první pohled je to bohatý, dokonce velmi bohatý a úspěšný muž. Udělal skvělou kariéru, protože se stal vrchním celníkem, tedy velitelem, šéfem celníků ve městě. Vzhledem k tomu, že to bylo velmi výnosné zaměstnání, je víc než skvěle zajištěn. Jenomže za tím vším se skrývá ještě jeho druhá, odvrácená tvář. Zacheus není dobrý, čestný, spravedlivý člověk, ale hříšník. V tomto nelichotivém hodnocení mají jeho spoluobčané úplnou pravdu. Jednak je to kolaborant, spolupracovník okupační mocnosti, pro kterou vybírá daně. Představitel utiskovatele. Tito lidé se rekrutovali především z helénistů, řekněme takových moderních, liberálních židů, kteří opouštěli vlastní židovskou tradici a otevírali se dokořán řecké kultuře a myšlení. Nechtějí být ani tak věrnými věřícími židy, jako spíš moderními, chtějí žít jako okolní pohané. A pak je tu ještě samotná podstata jeho práce. S celníky to tehdy bylo tak, že nevybírali nějakou úředně stanovenou taxu, kterou by pak odváděli státu a za to brali plat. Ne, oni si svou funkci pronajali za určitou roční sumu a to, co se jim podařilo vybrat nad toto nájemné, bylo jejich. Z toho žili. Je zřejmé, že se ve svém vlastním zájmu snažili oškubat ubohé poplatníky co nejvíc. Celníky nebývali nějací zrovna útlocitní a příliš poctiví lidé. Podívejte, neříkám, že Zacheus patřil mezi ty nejhorší vydfídnuchy a šizůňky, vůbec ne, ale nejspíš v tom byl podobný všem ostatním celníkům. Nebyl o nic lepší. Koneckonců jeho problém není čistě jen morální, ale ještě mnohem víc duchovní. V očích P.J. není jen nějak narušený pokažený, problematický, ale zcela ztracený, zahynulý, duchovně mrtvý. Člověk, který propadl satanu, peklu.

Podle všeho, si je toho také dobře vědom. Nejsou to jen ti ostatní, kdo tu na něj žalují, že je hříšník, ale je to i jeho vlastní svědomí. Proč si to myslím? ... Podívejte se, jak pohotově, bezprostředně po setkání s Ježíšem se

příznává k tomu, že šidil. A jak stejně pohotově se zavazuje rozdat polovinu svého nemalého majetku chudým. Myslíte si, že ho to napadlo až teď, že o tom neuvažoval už někdy dřív? ... Musím přiznat, že to nevím, ten příběh o tom nemluví, ale budí ve mně silné podezření, že Zachea už dřív trápil nečistý způsob nabytí majetku. Jako když ho v tom tlačilo svědomí. Co ovšem víme zcela jistě, je jeho touha uvidět Ježíše. Proč ho chce tolik vidět, že kvůli tomu neváhá vylézt na strom? ... Protože Zacheus není jen obyčejný zvědavec. Nezajímá ho, jak Ježíš vypadá, ale kdo to je. Všimnete si toho dobře. Zacheus chce především poznat, kdo je tento Ježíš, o kterém už jistě mnoho slyšel. Je to ten zaslíbený Mesiáš, ten který vysvobodí svůj lid z jeho hříchů, jak bylo zaslíbeno? Který je vykoupí, zachrání? Je to on? Určitě? A teď si položme otázku: proč by Zacheus tolik stál o to zjistit, poznat, kdo je Ježíš, kdyby tolik netoužil po záchraně, vykoupení ze svých hříchů? ... Jsem o tom naprosto přesvědčený. Zacheus v té době musel prožívat vnitřní napětí. Nepokoj. Dobře ví, že je hříšník. Nejen, že šidí lidi, své bližní, ale vůbec žije špatným, zlým způsobem života. Je ztracený. Takhle nemůže obstát před Bohem. Ne nějakí mravokárci, ale jeho vlastní svědomí ho usvědčuje. Trápí ho to a vůbec se mu to nelíbí. Ví, že by s tím měl něco udělat. Změnit se. Už nějakou dobu o tom přemýšlí. Touží po tom, chtěl by, ale zřejmě to neumí. Nemá na to sílu. Kdoví, možná se už o něco i pokusil, snažil se, ale nedokázal to. Nebyl toho schopen. A tak v tom vězí pořád dál. Trápí se tím, touží po vysvobození, ale sám se z toho nedostane. Nejde to.

Možná, že i vy prožíváte cosi podobného. Neříkám, že jste kradli a šidili své bližní jako Zacheus, i když on to dneska dělá kde kdo, že ano. Snad je váš problém docela jiný. Také na rozdíl od Zachea můžete u svých spoluobčanů a bližních platit za dobré, hodné, dokonce i příkladné. A přeci se pod tím vším může skrývat nečisté, znepokojené a ztrápené svědomí. Ano vím, že to se mnou není v pořádku, že takhle to už dál nejde. Potřebuji se změnit. Chtěl bych se změnit. Snažím se o to. Dělán, co mohu, ale nejde mi to. Chtít dobré, to dokážu, ale vykonat už ne. Vždycky se to nějak zvrtně a to zlo ve mně zase zvítězí. Zničí všechno to dobré, oč jsem se poctivě snažil. Dostane mě jako už tolikrát. Jak ubohý jsem to člověk. Neznáte, nezakoušíte tento Zacheův, a zdaleka ne jen jeho, zápas? ...

Ten Zacheův příběh nám podobně postiženým přináší velikou a dobrou naději. Ta změna, která se v něm udála, se totiž nedá přehlédnout. Je tak úžasná, zcela jedinečná. Je to jako světlo v tunelu. Příslib východiska z našich temnot a zápasů. Dobrá zpráva o tom, že i náš život se může takto podobně změnit.

Jestlipak víte, co znamená to jeho jméno, Zacheus? ... Česky by se nejspíš jmenoval pan Čistý, protože Zacheus znamená, čistý, nevinný, či i spravedlivý. To je pěkné jméno, vidíte. Jenomže na počátku tenhle pan Čistý není vůbec čistý, ale pěkně špinavý. Není nevinný, ale je to hříšník. To jméno je jen prázdná, falešná nálepka. Není hoden ho nosit. Vždyť je to ztracený, zkažený, ubohý a duchovně mrtvý člověk. Úplně neschopný to změnit, dostat se z toho. Vězí v tom až po uši. Na konci byste ho však už ani nepoznali. Je to docela jiný člověk. Tak zaprvé hledí napravit, co způsobil. Není to jen promiň, je mi to líto. Jeho pokání je velice konkrétní, praktické. Nemohu si nechat nic, k čemu jsem nepřišel poctivě. Musím to vrátit, ať to stojí, co to stojí. Nejen vrátit, ale ještě přidat odškodnění. Víte, jaké odškodnění přikazuje Mojžíšův zákon? ... Dvojnásobek. /Ex.22:8/ Dvojnásobek, to je hodně citelná pokuta. Zacheus se to však nesnaží nějak usmlouvat, obejít. On ještě přidá, vrátí čtyřnásobek. Jeho pokání, je důkladné, radiální, dobrovolně jde dál, než je povinen. Nechce dělat, dávat míň, ale víc. Jde do toho pořádně, naplno, ať to stojí, co to stojí. Nehledí na sebe, na to co mu zůstane, ale na to, aby všechno důkladně napravil, odčinil. Necítí se jako oběť, ale viník. Za druhé na něm vidíme trvalou proměnu nejen ve vztahu k majetku. Tohle už není žádný lakomec a vydřiduch, který myslí jen na to, jak by druhé odrbal. Jak maximalizovat svůj zisk. Teď se z něj stává velice štědrý a soucitný člověk. Vždyť hned celou polovičku svého majetku dává chudým. Ochotně, ne z donucení. A že to nebyla nějaká almužna, ale pořádná suma. Vzpomínáte na toho bohatého mládence, jak se smutkem odešel od Ježíše, protože se nedokázal zříct svého majetku? ... Peníze pro něj byly ještě důležitější než věčný život. Takovou hloupost už Zacheus neudělá. Nelpí na penězích na majetku. Raději nebude mít nic, než aby ho ovládla láska k majetku nebo aby měl dokonce něco nečistého, vydřeného. Ano, teď už je skutečně to pan Čistý, nevinný, spravedlivý. Už není ztracený, duchovně mrtvý, ale nalezený, zachráněný. Spasený. Osvobozený, očištěný od svého hříchu. Zbavený té tíhy zakouší radost a pokoj i štěstí. Teď má naději, dobrou naději.

Pokud prožíváte něco jako ten Zacheus, totiž tíhu svého znepokojeného svědomí, touhu to změnit a přitom narážíte na svou ubohost a neschopnost, tak ten jeho příběh vám přináší opravdu dobrou zprávu. Ta změna je možná! Nemusíme v tom zůstat vězet. Stále stejní. I tam, kde nás třeba už druzí odepsali, kde už tomu ani sami nevěříme, pořád máme naději. I v našem životě se totiž může odehrát ten zázrak naprosté proměny. Můžete se stát novými, jinými lidmi. Opravdu čistými.

Jak se to může stát? Jak to ten Zacheus udělal, zařídil? ... No, popravdě řečeno on to neudělal Zacheus, ale Ježíš. On je tu tím rozhodujícím činitelem. Ne Zacheus Ježíše, ale Ježíš hledal Zachea. Pro něj šel do Jericha, poznal ho, našel na stromě a nepominul, nepřešel, ale oslovil. Dotkl se jeho srdce. To on tu má od počátku iniciativu. Zachee, pojď rychle honem dolů z toho stromu, protože dnes musím být tvým hostem. Musím být s tebou. To teda bylo něco, jako by vybuchla bomba. Celé město je tím vyděšeno, pohoršeno. Cože, to snad není pravda. On chce být hostem u takového hříšníka? S ním by si tedy nesedl žádný slušný, cti dbalý žid. Ale Ježíš klidně ano. Navzdory veřejnému mínění a odsouzení. Nedá se odradit, jde do toho. Ne, že by byl naivní a nevěděl o jeho hříších. Ví o nich jistě víc, než kdokoliv jiný. Ale nesoudí ho tu, nezahrnuje výčitkami. Ví, že toho není třeba. Že si je Zacheus dobře uvědomuje a tak už ho dál netrápí. Místo toho ho přijímá, ujišťuje svou láskou. Ne Zachee, jakkoliv by sis to zasloužil, já tě neodsuzuji, ale miluji. A to i s tvou bídou, slabostí a hříchem. Záleží mi na tobě, chci být s tebou. A to ne až potom, až se polepšíš a dokážeš to, ale teď hned. Otevři mi prosím svůj dům. No, tak to je tedy opravdu něco. To je evangelium. I když jsme slabí a ubozí, když nás trápí výčitky svědomí, tíha hříchu, přestože s tím neumíme pohnout a změnit se, nemusíme se s tím skrývat. Bát se Ježíše a vyhýbat se mu. Právě naopak. Smíme přijít, protože on po nás touží. Neodsoudí nás, nezavrhne, ale přijme. A právě tato láska, toto přijetí úplně radikálně proměnilo Zachea. To byl ten bod a moment zlomu. Tou hybnou silou nebylo nic jiného, než Ježíšova láska. A právě to podstata evangelia. Človče, ničeho se neboj, Ježíš tě miluje, přijímá s otevřenou náručí, můžeš přijít se svým hříchem a být proměněn, vysvobozen, zachráněn. Dostat nový život. Neboj, Ježíš tě v tom nenechá, on už si s tím poradí. Vždyť pro to přišel, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo.

Nicméně nějaká otázka tu ještě zůstává. Kolem té cesty byl dav lidí, velmi mnoho hříšníků, jak to, že si Ježíš všiml zrovna Zachea a ne někoho jiného? A jak to, že zrovna on byl zachráněn a proměněn? ... Ježíš si všiml jeho touhy. Jeho znepokojeného svědomí a hledání. To je něco, co nikdy nepřejde, nenechá bez povšimnutí. Ano jsou i mnozí jiní hříšníci. Napomíná je, varuje, mluví jim do svědomí. Ale co s nimi, když oni na to nereagují? Když je netrápí jejich vlastní hřích. Když to neřeší a řešit nechtějí? ... Takovým není pomoci. Ježíš nepřišel pro spravedlivé, ale hříšníky. Ti domněle spravedliví zahynou ve svých hříších. Ale znepokojené svědomí, hledajícího člověka, toho si Ježíš určitě všimne. Najde ho a osloví. Nebojte se, že ne. Jen hledejte, běžte mu naproti. Nedejte se odradit překážkami. Ptejte se, kdo ten Ježíš je. Je opravdu spasitel, může mi pomoci? Hledejte ho, stůjte o jeho

pomoc. To je touha, kterou Ježíš nikdy nezklame. Přejde za vámi a zavolá: Tak už člověče konečně slez ze svého stromu a otevři mi svůj dům, svůj domov.

Nu a teď nastává ta rozhodující chvíle. Jak odpovíme na Ježíšovu výzvu, poslechneme ho, když mluví, když říká, co máme dělat? Ježíš říká: neotálejte, slez z toho stromu teď hned, rychle. Ne až potom, někdy, to by mohlo být pozdě. Neodkládej rozhodnutí, když Ježíš mluví k tvému srdci. Otevři mu svůj domov, své srdce a pusť ho dovnitř. Protože on v něm rázem udělá pořádek. Očistí ho a promění. Stejně jako u Zachea. Podívejte se, co se stalo, když se setkal s Ježíšovou láskou. Hádám, že už dřív přemýšlel o tom, že by dal něco chudým a vrátil, co vydřel. Ale nedokázal to udělat. Teď už o tom nijak dlouze nepřemýšlí, teď jedná. Hned. Je rozhodnuto. Najednou mu to není za těžko. Nebrání se tomu. Nešetří se. Ale jde do toho naplno, radikálně. Je to naprostý obrat. Podlehl, otevřel se Ježíšově vlivu, moci jeho lásky. A byl zachráněn, proměněn. Naplněný radostí a pokojem.

To je to, co nám Ježíš nabízí, když ho poslechneme, když mu otevřeme sami sebe. Nejen morální obrodu, nějaké polepšení se, ale duchovní proměnu celé osobnosti. Záchranu života. Radost a pokoj. Nový život s ním, s jeho láskou.

- 1) Možná, že vás také trápí svědomí. Víte, že to s vámi není v pořádku, ale nedokážete se změnit. Ne tak, jak je to zapotřebí.**
- 2) Bible nám přináší dobrou zprávu. Ta změna je skutečně možná a to i tam, kde bychom to nečekali. Nejen morální proměna charakteru, ale také i spasení a nový život.**
- 3) Nedokážeme to sami, ale P.J. vychází vstříc naší touze a našemu hledání. On nás přijme bez výčitek a úplně promění svou láskou. Když ho budeme hledat a toužit po něm. Když poslechneme jeho slovo a otevřeme mu své nitro, svůj domov.**